

**KINH NGHIỆM CỦA CUBA VÀ SLOVENIA VỀ HỢP PHÁP HÓA HÔN NHÂN
ĐỒNG GIỚI – MỘT SỐ GỢI MỞ CHO VIỆT NAM**

NGUYỄN THỊ HỒNG TRINH*

BÙI THỊ QUỲNH TRANG**

NGUYỄN HỮU KHÁNH LINH***

Ngày nhận bài: 02/01/2023

Ngày phản biện: 18/01/2023

Ngày đăng bài: 30/06/2023

Tóm tắt:

Tháng 9 năm 2022, Cuba và Slovenia đã hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới và thông qua các biện pháp và quy định pháp luật bảo vệ một số quyền của các cặp đôi đồng giới như nhận con nuôi, mang thai hộ. Trong khi việc hợp pháp hóa này ở Cuba được thực hiện thông qua một cuộc trưng cầu dân ý, còn ở Slovenia thì dựa trên một phán quyết của Tòa án tối cao. Bài viết phân tích một số yếu tố ảnh hưởng đến việc hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới ở hai quốc gia này và gợi mở khả năng thừa nhận hôn nhân đồng giới trong tương lai gần cho Việt Nam.

Từ khóa:

Cuba, Slovenkia, hôn nhân đồng giới, hợp pháp hóa, gợi mở Việt Nam.

Abstract:

On September 2022, Cuba and Slovenia have legalized same sex marriage and approved measures and laws to protect rights of same sex couples such as child adoption and surrogacy. While the legalization of same sex marriage in Cuba was accomplished by a referendum, in Slovenia it was based on a Supreme Court ruling. The article analyzes a number of factors affecting the legalization of same-sex marriage in these two countries and suggests prospect for Vietnam.

Keywords:

Cuba, Slovenia, same sex marriage, legalization, implications for Vietnam.

---

* TS., GVC, Trường Khoa Luật Quốc tế, Trường Đại học Luật, Đại học Huế; Email: trinhnth@hul.edu.vn

** ThS., GV Khoa Luật Quốc tế, Trường Đại học Luật, Đại học Huế; Email: trangbtq@hul.edu.vn

*** ThS., GV Khoa Luật Quốc tế, Trường Đại học Luật, Đại học Huế; Email: linhnkh@hul.edu.vn

1. Đặt vấn đề

Hôn nhân đồng giới¹ là hình thức kết đôi giữa những người có cùng giới tính, có đăng ký với nhà nước, được cấp giấy chứng nhận đăng ký kết hôn với đầy đủ những quyền, nghĩa vụ và sự công nhận pháp lý như những cặp đôi khác giới. Ngoài hình thức hôn nhân đồng giới, thực tiễn pháp luật các quốc gia trên thế giới còn ghi nhận nhiều chế định khác nhau, tương tự hoặc thấp hơn địa vị pháp lý của quan hệ hôn nhân của các cặp đôi dị tính, như quan hệ gia đình (*domestic partnership*), kết đôi có đăng ký (*registered partnership*), hay kết hợp dân sự (*civil union*).

Tính đến năm 2021, trên thế giới có 30 quốc gia hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới.² Tuy vậy, vẫn còn rất nhiều quốc gia cấm hôn nhân cùng giới, thậm chí áp dụng hình phạt tử hình đối với những người có quan hệ tình cảm đồng tính luyến ái. Gần đây nhất, Cuba, một quốc gia Châu Mỹ và Slovenia, một quốc gia Đông Âu đã cho phép các cặp đôi đồng giới được kết hôn như những cặp đôi dị tính. Hai quốc gia đều là hoặc đã từng là các quốc gia xã hội chủ nghĩa này đã gần như là những quốc gia đầu tiên trong (hoặc đã từng trong) khối các nước xã hội chủ nghĩa tiến hành hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới. Tuy vậy, mỗi quốc gia có những đặc điểm chính trị, pháp lý, văn hóa và tôn giáo khác nhau. Vì vậy, quá trình hai quốc gia trải qua để đi đến được quyết định này cũng có nhiều điểm khá khác biệt.

2. Cuba hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới thông qua một cuộc trưng cầu dân ý

Cuba đã hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới với tỷ lệ ủng hộ cao trong một cuộc trưng cầu dân ý. Từ đó, Bộ luật Gia đình của nước này cho phép các cặp đôi LGBTQIA³ kết hôn đồng giới và nhận con nuôi.⁴ Điều này cho thấy, mô hình vận động cho quyền của cộng đồng LBGT và hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới ở Cuba đã rất hiệu quả khi tỉ lệ cao người dân đồng ý với đề xuất hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới. Thứ hai, về mặt địa lý, Cuba nằm ở Châu Mỹ La Tinh, nơi đã có một số quốc gia đã hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới.⁵ Là một quốc gia đang mở cửa hội nhập và thực hiện nhiều cải cách kinh tế và xã hội, việc hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới thể hiện rằng Cuba cũng đang nỗ lực phát triển luật

¹ Hay còn được gọi là hôn nhân đồng tính, và theo Luật Hôn nhân và Gia đình Việt Nam (Điều 8) là hôn nhân giữa những người cùng giới tính.

² Theo Trang Web France24, “Sam sex marriage now legal in 40 countries”, link: <https://www.france24.com/en/live-news/20211207-same-sex-marriage-now-legal-in-30-countries>, truy cập 15/09/2022.

³ Đồng tính nữ, Gay, Lưỡng tính, Chuyển giới, Queer, Liên giới tính và Vô tính.

⁴ Quỳnh Chi (Theo CNN), Cuba hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới với tỷ lệ ủng hộ cao trong cuộc trưng cầu dân ý, báo điện tử Đài truyền hình Việt Nam, link truy cập: <https://tinyurl.com/yc4jbtv> (01/10/2022).

⁵ Hôn nhân đồng giới đã được coi là hợp pháp ở 8 quốc gia khác gồm Argentina, Brazil, Colombia, Ecuador, Costa Rica, Chile, Uruguay và một số bang của Mexico

pháp đáp ứng sự thay đổi của xã hội và xu hướng hội nhập khu vực và quốc tế.⁶ Điều này cũng cho thấy nhà nước Cuba đã chú trọng xây dựng hình ảnh quốc gia thân thiện với các cộng đồng yếu thế cũng như gây thiện cảm hơn với cộng đồng quốc tế. Hơn nữa Cuba muốn trở thành một quốc gia tiên phong trong lĩnh vực này, như nhà khoa học chính trị Rafael Hernandez đã tự hào rằng luật này sẽ là một trong những luật tiên bộ nhất ở Khu vực Mỹ La Tinh.⁷

Việc hôn nhân đồng giới được ghi nhận trong văn bản luật hôn nhân gia đình của Cuba cho thấy rằng luật pháp Cuba xem hôn nhân đồng giới là một nội dung của luật tư, cụ thể là Luật Hôn nhân gia đình. Khi hôn nhân đồng giới được xem là nội dung của luật tư, thay vì là một vấn đề của nhân quyền, luật công và hiến pháp, quá trình học hỏi pháp luật nước ngoài và pháp luật quốc tế, từ đó pháp điển hóa vào luật quốc nội thường diễn ra nhanh hơn và gặp ít cản trở hơn từ phương diện chính trị.

Về khía cạnh tôn giáo, trước khi hôn nhân đồng giới được hợp pháp hóa trong Luật Hôn nhân gia đình, vào năm 2019, Chính phủ Cuba đã tìm cách đưa quyền kết hôn đồng giới vào Hiến pháp mới của nước này nhưng vấp phải sự chỉ trích từ các nhà thờ Công Giáo và Tin Lành.⁸ Ở một số quốc gia theo đạo Thiên Chúa, các nhóm tôn giáo thường phản đối hôn nhân đồng giới một cách kiên quyết. Đến năm 2022, Cuba đã vượt qua được trở ngại này, một phần theo chúng tôi là nhờ hôn nhân đồng giới được ghi nhận vào Luật Hôn nhân gia đình chứ chưa phải là Hiến pháp, thông qua sự ủng hộ của người dân thông qua cuộc trưng cầu dân ý cũng đã thuyết phục được phía Nhà thờ để công nhận hôn nhân đồng giới.

3. Slovenia hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới từ một phán quyết của Tòa án tối cao

Nếu như cuộc trưng cầu dân ý ở Cuba thành công ngay lần đầu tiên, Slovenia đã từng tổ chức một cuộc trưng cầu dân ý về hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới vào năm 2012 nhưng kết quả không thành công.⁹ Đến năm 2022, việc hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới giúp Slovenia trở thành nước Đông Âu đầu tiên đạt được thành công này. Thực tiễn cho thấy Đông Âu là một khu vực ít cởi mở với hôn nhân đồng giới so với Tây Âu. Phần lớn

---

⁶ Theo trang: <https://www.nytimes.com/2022/09/26/world/americas/cuba-same-sex-marriage-adoption.html>.

⁷ Theo trang Đài truyền hình Việt Nam, “Người dân Cuba bỏ phiếu trong cuộc trưng cầu dân ý về hôn nhân đồng giới, nhận con nuôi”, link: <https://vtv.vn/the-gioi/nguoi-dan-cuba-bo-phieu-trong-cuoc-trung-cau-dan-y-ve-hon-nhan-dong-gioi-nhan-con-nuoi-20220925154225257.htm>, truy cập 15/09/2022.

⁸ Id.

⁹ Theo trang Library of Congress, “Slovenia: Law on Same sex marriage and Adoptin Rights Passed”, link: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2015-03-09/slovenia-law-on-same-sex-marriage-and-adoption-rights-passed/>, truy cập 15/09/2022.

các quốc gia Đông Âu không cho phép các cặp đôi đồng giới kết hôn. Ở mức độ công nhận thấp hơn, có Estonia đã công nhận những cuộc hôn nhân đồng giới đăng ký hợp pháp ở nước ngoài. Trong khi đó, Croatia, Cộng hòa Czech, Hungary và Montenegro có ban hành luật cho phép các cặp đồng tính thiết lập quan hệ đối tác dân sự, một hình thức công nhận thấp hơn hôn nhân theo định nghĩa thông thường.

Khác với Cuba, Slovenia đã thông qua luật hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới bằng một phán quyết của Tòa án tối cao của quốc gia vào tháng 7 năm 2022. Phán quyết này tuyên bố: “quy định xác định rằng hôn nhân phải là giữa một người nam và một người nữ là phân biệt đối xử đối với các cặp đôi đồng tính”. Phán quyết này xác lập rằng, hôn nhân là kết hợp cuộc đời giữa hai người, bất kể giới tính.¹⁰ Phán quyết này của Tòa án tối cao ngay lập tức vô hiệu hóa những quy định thành văn phân biệt các cặp đôi đồng tính và dị tính. Quốc hội Slovenia cũng theo đó được yêu cầu sẽ sửa luật trong vòng sáu tháng. Bước tiếp theo là Quốc hội sửa đổi thông qua Luật Hôn nhân gia đình, trong đó hợp pháp hóa quan hệ hôn nhân đồng giới.

Đáng chú ý là, Slovenia là một quốc gia có tôn giáo phổ biến là Thiên chúa Giáo (Christianity), chủ yếu theo nhánh nhà thờ Catholic.¹¹ Thiên Chúa Giáo được biết đến là tôn giáo phản đối hôn nhân đồng giới. Ở những đất nước có tôn giáo phổ biến là Thiên Chúa Giáo, Nhà Thờ thậm chí không chấp nhận hôn nhân đồng giới ngay cả khi luật pháp quốc gia đã hợp pháp hóa quan hệ này.¹² Vì vậy, thành công này ở Slovenia rất có ý nghĩa khi phân tích từ góc độ tác động của Tôn giáo đối với việc hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới.

Ngoài cho phép kết hôn đồng giới, Slovenia còn cho phép các cặp vợ chồng đồng giới nhận con nuôi. Tòa án Hiến pháp của Slovenia đã ra phán quyết vô hiệu hóa quy định ngăn cản những cặp đôi đồng giới đăng ký nhận con nuôi. Bộ trưởng của Slovenia về Lao động, Gia đình, An sinh xã hội và Cơ hội bình đẳng đã nhấn mạnh tác hại của quy định này đến quyền lợi tốt nhất cho trẻ em, vốn được đặt ưu tiên quan trọng trong việc nhận con nuôi.¹³

---

¹⁰ Theo trang CNE News, “Slovenia legalizes same sex marriage”, link: <https://cne.news/artikel/1800-slovenia-legalises-same-sex-marriage>, truy cập 29/9/2022.

¹¹ Theo thông tin ở trang Wikipedia, “Religion in Slovenia”, link: <https://tinyurl.com/3hyammuw>, truy cập 29/9/2022.

¹² Phong Trung (2019), Tôn Giáo và Đồng Tính – Phần 1: Phật Giáo, link truy cập: <https://tinyurl.com/yckpv427> (28/08/2022).

¹³ Theo trang Jurist Legal News & Commentary, “Slovenia Constitutional Court legalizes same sex marriage and adoption”, link: <https://www.jurist.org/news/2022/07/slovenia-constitutional-court-legalizes-same-sex-marriage-and-adoption/>, truy cập 29/9/2022.

4. Một số gợi mở cho Việt Nam trong việc công nhận hôn nhân đồng giới

Ở Việt Nam, chưa có một cuộc trưng cầu dân ý về hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới. Trong một khảo sát lớn tiến hành năm 2013,¹⁴ có 33,7% người dân ủng hộ việc hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới. Tuy nhiên, đối với việc công nhận quyền sống chung như vợ chồng, số lượng người ủng hộ là cao hơn, với 41.2%.¹⁵ Đến nay đã gần 10 năm, với những nỗ lực vận động xã hội đã diễn ra, có thể tin rằng tỉ lệ ủng hộ hôn nhân đồng giới và kết đôi dân sự đã có nhiều chuyển biến và có tỉ lệ ủng hộ đã tăng lên quá bán nếu chúng ta có khảo sát tiếp theo. Tỉ lệ ủng hộ của người dân sẽ là cơ sở quan trọng thể hiện quan điểm của xã hội và có tác động quan trọng đến việc thúc đẩy xây dựng chính sách và pháp luật hướng tới hợp pháp hóa quan hệ hôn nhân cùng giới.

Trong khi Cuba hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới từ một cuộc trưng cầu dân ý thể hiện sự ủng hộ của người dân, Slovenia có phán quyết của tòa án tối cao tuyên bố những quy định phân biệt đối xử với các cặp đôi cùng giới về kết hôn và nhận con nuôi là không hợp hiến. Tình huống của Slovenia thể hiện vai trò của Tòa án đối với việc cải tiến pháp lý cho quan hệ hôn nhân cùng giới. Trên thế giới, cũng có nhiều quốc gia bắt đầu quá trình chuyển hóa này từ một phán quyết của Tòa án tối cao. Ví dụ, ở Canada¹⁶ và Áo¹⁷, luật thành văn hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới sau một loạt các bản án của tòa án. Công thức này cũng diễn ra ở Đài Loan, khi vào năm 2017, tòa án Đài Loan phán quyết công nhận quyền kết hôn của các cặp đôi đồng giới theo Hiến pháp.¹⁸ Ở Hồng Kông, tòa án cũng đóng vai trò rất lớn khi tuyên bố ban quyền bình đẳng về kết hôn theo hiến pháp cho hôn nhân đồng giới trong khi luật thành văn chưa công nhận.¹⁹ Một quốc gia Châu Á khác đi đầu theo công thức này là Nhật Bản với phán quyết gần đây của tòa án liên quan đến một

¹⁴ Đặng Nguyên Anh (2013) Kết quả trưng cầu ý kiến người dân về hôn nhân cùng giới, Báo cáo nghiên cứu. Truy cập tại link: <http://isee.org.vn/vi/Library> (15/10/2022), tr. 41.

¹⁵ Id.

¹⁶ Bornheim J J (2013) Same-Sex Marriages in Canadian Private International Law. *Alberta Law Review* 51:1: 77-100, 89.

¹⁷ Kamarad E (2019) Necessity of Recognition of Same-Sex Marriages Concluded Abroad. *The Asian Yearbook of Human Rights and Humanitarian Law*, Volume 3, 2019: 38-54, 40.

¹⁸ ILGA World: Lucas Ramon Mendos, Kellyn Botha, Rafael Carrano Lelis, Enrique López de la Peña, Iliia Savelev and Daron Tan, State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update (Geneva: ILGA, December 2020).

¹⁹ Hou E (2019) Universalism or Cultural Relativism? Case Study of Same-Sex Marriage in Taiwan. *The Asian Yearbook of Human Rights and Humanitarian Law*, Volume 3, 2019: 55-78, 73; Lo, P Y (2019) Hong Kong Courts and Same-Sex Marriage: Could Judicial Recognition of Spouse of Same-Sex Marriage Celebrated in Foreign Jurisdictions Be the Prelude for Judicial Recognition of Same-Sex Marriage Locally? (December 21, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3507943> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3507943>.

vụ án cặp đôi cùng giới kiện chính phủ. Phán quyết này tuyên quy định cấm kết hôn cùng giới là vi hiến²⁰.

Trong khi đó, ở những quốc gia theo mô hình luật thành văn và tòa án không có quyền lập pháp chính thức, ví dụ như ở Italy, Pháp và Bồ Đào Nha thì vai trò của tòa án với việc công nhận hôn nhân đồng giới hạn chế hơn. Tòa án thường không ban hành phán quyết ủng hộ hôn nhân cùng giới nhưng thúc đẩy tranh luận và ý thức cộng đồng cũng như kiến nghị sửa đổi luật và chính sách liên quan.

Chúng ta có thể mong đợi vai trò tương tự của Tòa án tối cao ở Việt Nam trong các báo cáo về các trường hợp các cặp đôi cùng giới yêu cầu tòa án giải quyết tranh chấp về tài sản, nêu bật sự cần thiết của quy định pháp luật liên quan để làm cơ sở giải quyết, từ đó thúc giục sửa đổi pháp luật cũng như ủng hộ xu hướng lập pháp bảo vệ quyền của các cặp đôi cùng giới.

Về khía cạnh tôn giáo, Việt Nam có lợi thế hơn Slovenia khi đạo Phật và đạo Khổng phổ biến hơn Thiên Chúa Giáo. Đạo Khổng du nhập vào Việt Nam từ thời phong kiến, và đặc biệt chi phối xã hội nhất là vào thời Nhà Lê²¹. Mặc dù đã phai nhạt dần trong xã hội Việt Nam, Đạo Khổng vẫn có nhiều ảnh hưởng trong Luật Hôn nhân gia đình, điển hình là những quy định về nghĩa vụ của con cái đối với ông bà cha mẹ.²² Liên quan đến hôn nhân cùng giới, giáo lý và các quy tắc của Đạo Khổng không phủ nhận trực diện hôn nhân cùng giới mặc dù các giáo lý và quy tắc này nghe qua có vẻ cũng không ủng hộ vì Khổng Giáo vốn coi trọng cấu trúc xã hội truyền thống và ưu tiên lợi ích cộng đồng so với lợi ích cá nhân. Tuy nhiên, hiện nay, quan điểm của Khổng Giáo về hôn nhân cùng giới vẫn chưa rõ ràng, tùy thuộc vào diễn giải, có thể là phần nào ủng hộ hoặc không ủng hộ.

Đạo Phật cũng không trực diện ủng hộ hay phản đối hôn nhân cùng giới. Các văn bản giáo lý không đề cập đến vấn đề này. Các trường phái Phật Giáo hoặc là khoan dung hoặc là không kịch liệt phản đối hôn nhân cùng giới. Nhìn chung, theo Giáo lý Phật Giáo về sự khoan dung và hòa nhã, Phật Giáo có xu hướng chấp nhận hôn nhân cùng giới và hài hòa với luật pháp quốc gia (nếu luật pháp quốc gia quyết định hợp pháp hóa hôn nhân đồng

---

²⁰ Reuters and Lies E (2021) In landmark ruling, Japan court says not allowing same-sex marriage is 'unconstitutional'. Available at: <https://tinyurl.com/pu7eun39> (accessed 20 Oct 2021).

²¹ Hooker M B (1975) Legal Pluralism, An Introduction to Colonial and Neo-colonial Laws. Oxford University Press, 227.

²² Bui N S (2017) The Law of China and Vietnam in Comparative Law. *Fordham International Law Journal*, Volume 41 Issue 1: 135-205, 147-148.

giới) hơn so với Thiên chúa giáo²³. Do vậy, quốc gia có nhiều người dân theo đạo Phật sẽ ít phản đối hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới hơn. Ngay cả ở Thái Lan,²⁴ nơi Phật Giáo có ảnh hưởng mạnh mẽ trong đời sống chính trị và xã hội, cuộc vận động hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới cũng đang đạt được những thành công tiếp theo.

Quan sát tình huống của Cuba và Slovenia chúng ta có thể thấy cả hai đều tiến hành sửa đổi luật hôn nhân gia đình để công nhận hôn nhân cùng giới. Các nước khác trên thế giới cũng trải qua quá trình học hỏi pháp luật nước ngoài tương tự. Ở Việt Nam, Bộ Tư pháp đóng vai trò rất quan trọng trong xây dựng pháp luật theo hướng công nhận hôn nhân cùng giới. Năm 2013, Bộ Tư pháp đã đề xuất dự thảo Luật Hôn nhân & Gia đình công nhận hôn nhân cùng giới và các quyền hôn nhân gia đình của họ. Với cuộc vận động tới đây, Bộ Tư Pháp chắc chắn sẽ đóng vai trò then chốt. Và nếu Việt Nam tới đây hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới thông qua học hỏi pháp luật nước ngoài và pháp điển hóa trong Luật Hôn nhân & Gia đình, Việt Nam sẽ không phải là ngoại lệ vì rất nhiều quốc gia đã phát triển luật quốc gia của mình trên cơ sở cấy ghép pháp luật quốc tế để tiến hành hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới.²⁵

Về bối cảnh phát triển của khu vực, Việt Nam là thành viên của Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á ASEAN. Vào năm 2012, Hiệp hội đã thông qua Tuyên Bố ASEAN về quyền con người (Asean Human Rights Declaration AHRD).²⁶ Mặc dù Tuyên bố không có quy định bảo vệ một cách cụ thể quyền đối với xu hướng tính dục, bản dạng giới, Tuyên bố nên được xem là một bước tiến trong tiếp cận về quyền con người của khu vực vì đây là văn bản đầu tiên của ASEAN đề cập vấn đề nhạy cảm này. Với bước phát triển này của ASEAN, Việt Nam sẽ thành lập cơ quan quốc gia về quyền con người, từ đó có thể có ảnh hưởng thúc đẩy thêm đối với việc công nhận hôn nhân cùng giới.

---

²³ Khi được hỏi về hôn nhân cùng giới, Đức Đại Lai Lạt Ma trả lời tùy thuộc vào luật quốc gia. Xem Phong Trung (2019) Tôn Giáo và Đồng Tính – Phần 1: Phật Giáo. Link: <https://tinyurl.com/yckpv427> (truy cập ngày 10/9/2022). Trong khi đó, Nhà Thờ Thiên Chúa Giáo sẽ vẫn phản đối hôn nhân cùng giới ngay cả khi luật quốc gia công nhận.

²⁴ Thanhong-Knight R (2021) Thai Court Stops Shy of Granting LGBTQ Marriage Rights. Bloomberg Equality. Available at: <https://tinyurl.com/bddfh2ue> (accessed 20 Nov 2021).

²⁵ Waaldijk K (2018), The Gender-Neutrality of the International Right to Marry: Same-Sex Couples May Still Be Excluded from Marriage, But Their Exclusion – And Their Foreign Marriages – Must Be Recognised (July 23, 2018). Forthcoming book International LGBTI Law edited by Andreas R. Ziegler, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3218308>, 3-4: 2011-2017: 25 independent countries allows SSM; in which, 18 have, without direct involvement of the courts, enacted nationwide legislation to open up marriage, and in 07 independent countries courts and/or regional developments played a decisive role in the opening up of marriage.

²⁶ Langlois A J (2014) Human Rights, ‘Orientation,’ and ASEAN. *Journal of Human Rights*, 13:3, 307-321, DOI: 10.1080/14754835.2014.919215, 316.

Việc hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới sẽ làm tăng uy tín của Việt Nam đối với cộng đồng quốc tế, khi hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới đang phát triển thành một xu hướng quốc tế. Việt Nam cũng là một quốc gia cởi mở với các tiêu chuẩn pháp luật quốc tế và chính sách hội nhập quốc tế cũng được thể hiện trong các văn kiện Đảng.²⁷ Việc hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới là một bước đi phù hợp với chính sách phát triển kinh tế²⁸ và hội nhập quốc tế của Việt Nam cũng như nâng cao uy tín và hình ảnh của Việt Nam với cộng đồng quốc tế.

5. Kết luận

Việc hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới ở Việt Nam sẽ mang lại nhiều lợi ích cho xã hội và quốc gia. Các nghiên cứu cũng đã chỉ ra rằng, bảo vệ quyền của cộng đồng LGBT và cuộc sống của họ góp phần thúc đẩy kinh tế của một đất nước. Hơn nữa, hợp pháp hóa hôn nhân cùng giới cũng phù hợp với chính sách quốc gia về hội nhập kinh tế quốc tế và nâng cao vị thế quốc tế. Từ kinh nghiệm của Cuba và Slovenia, hai quốc gia có nền kinh tế chuyển đổi và chính sách hội nhập quốc tế có nhiều điểm tương đồng với Việt Nam, có thể thấy rằng, việc nghiên cứu, khảo sát để quy định trong pháp luật về hôn nhân đồng giới là vấn đề tiếp tục hoàn thiện trong thời gian tới.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Badgett M V L; Waaldijk Kee; Rodgers Y M (2019) The Relationship between LGBT inclusion and economic development: macro-level evidence. *World Development*. Volume 120, August 2019, 1-14
2. Bornheim J J (2013) Same-Sex Marriages in Canadian Private International Law. *Alberta Law Review* 51:1: 77-100
3. Bui N S (2017) The Law of China and Vietnam in Comparative Law. *Fordham International Law Journal*, Volume 41 Issue 1: 135-205
4. Đặng Nguyên Anh (2013) Kết quả trung cầu ý kiến người dân về hôn nhân cùng giới, Báo cáo nghiên cứu. Truy cập tại link: <http://isee.org.vn/vi/Library> (15/10//2022)

²⁷ Nghị quyết Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030: (8) Tiếp tục thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hoá, đa dạng hoá; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng, có hiệu quả; giữ vững môi trường hoà bình, ổn định, không ngừng nâng cao vị thế, uy tín quốc tế của Việt Nam.

²⁸ Badgett M V L; Waaldijk Kee; Rodgers Y M (2019) The Relationship between LGBT inclusion and economic development: macro-level evidence. *World Development*. Volume 120, August 2019, 1-14.

5. ILGA World: Lucas Ramon Mendos, Kellyn Botha, Rafael Carrano Lelis, Enrique López de la Peña, Ilia Savelev and Daron Tan, *State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update* (Geneva: ILGA, December 2020).
6. Hooker M B (1975) *Legal Pluralism, An Introduction to Colonial and Neo-colonial Laws*. Oxford University Press, 227.
7. Hou E (2019) Universalism or Cultural Relativism? Case Study of Same-Sex Marriage in Taiwan. *The Asian Yearbook of Human Rights and Humanitarian Law*, Volume 3, 2019: 55-78, 73; Lo, P Y (2019) Hong Kong Courts and Same-Sex Marriage: Could Judicial Recognition of Spouse of Same-Sex Marriage Celebrated in Foreign Jurisdictions Be the Prelude for Judicial Recognition of Same-Sex Marriage Locally? (December 21, 2019). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3507943> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3507943>
8. Kamarad E (2019) Necessity of Recognition of Same-Sex Marriages Concluded Abroad. *The Asian Yearbook of Human Rights and Humanitarian Law*, Volume 3, 2019.
9. Langlois A J (2014) Human Rights, ‘Orientation,’ and ASEAN. *Journal of Human Rights*, 13:3, 307-321, DOI: 10.1080/14754835.2014.919215
10. Quỳnh Chi (Theo CNN), Cuba hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới với tỷ lệ ủng hộ cao trong cuộc trưng cầu dân ý, báo điện tử Đài truyền hình Việt Nam, link truy cập: <https://tinyurl.com/yc4jbntv> (01/10/2022)
11. Phong Trung (2019) *Tôn Giáo và Đồng Tính – Phần 1: Phật Giáo*, link truy cập:
12. Reuters and Lies E (2021) *In landmark ruling, Japan court says not allowing same-sex marriage is ‘unconstitutional’*. Available at: <https://tinyurl.com/pu7eun39> (accessed 20 Oct 2021) <https://tinyurl.com/yckpv427> (28/08/2022)
13. Thanthong-Knight R (2021) Thai Court Stops Shy of Granting LGBTQ Marriage Rights. Bloomberg Equality. Available at: <https://tinyurl.com/bddfh2ue> (accessed 20 Nov 2021).
14. Waaldijk K (2018), The Gender-Neutrality of the International Right to Marry: Same-Sex Couples May Still Be Excluded from Marriage, But Their Exclusion – And Their Foreign Marriages – Must Be Recognised (July 23, 2018). Forthcoming book *International LGBTI Law* edited by Andreas R. Ziegler, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3218308>, 3-4: 2011-2017: 25.